

Munkatársak: Tóth Farkas Márton régész, Gyenes Gábor régésztechnikus.

SZILAS GÁBOR

35. Budapest, XV. Fóti úti- dűlő (KÖH 85729)

Kö

Az M3 autópálya bevezető szakaszának (10+120–11+900 kmsz.) rekonstrukciója kapcsán előzetes adatgyűjtést és régészeti terepbejárást végeztünk. A Közhiteles Nyilvántartásban a tervezett beruházás környezetében 5 nyilvántartott régészeti lelőhelyre vonatkozó adatot találtunk (15165, 57235, 66420, 71773, 76417). A szakirodalmi kutatások, a Budapesti Történeti Múzeum Régészeti adattárának adatai valamint az elvégzett régészeti terepbejárás alapján sikerült részben pontosítanunk a nyilvántartási adatokat. A kutatások alapján megállapítható, volt, hogy a Régi Fóti út és az M3 autópálya közötti területen, a Mogyoródi út két oldalán őskori (urnasírok), római császárkori (szarmata telepnyom) és népvándorláskori (avar telepnyom) lelőhelyek valószínűsíthetők.

Az elvégzett terepbejárás során a Csömöri-pataktól D-re, a Fóti úti dűlőben sikerült beazonosítani a korábban már ismertté vált középkori templomot illetve templom körüli temetőt.

ÉDER KATALIN – REMÉNYI LÁSZLÓ

36. Budapest, XVI. Rákospalotai határút–kerülethatár, Nógrádverőce út (KÖH 66780)

R, Sza, Kö?, I

A Budapesti Történeti Múzeum 2013. október 7–9. között régészeti szakfelügyeleti munkát látott el a Nógrádverőce út 57. (hrsz. 104074/6.) sz. alatti 200 m² nagyságú területen, ahol egylakásos családi lakóépület épül.

Az építési területen az 0,50 m széles, 0,90–1 m mély sáv-alapok kiásását az építendő egy körmös kanalas markolóval végezte. A terület ÉK-i végén teljes mélységben (1 m) sötétbarna, tömör, homogén humuszréteg jelentkezett. DNY-i irányban ennek a rétegnek a vastagsága 0,6–0,7 m-re csökkent, a geológiai térszín (világossárga – helyenként laza, foltokban kemény, cementálódott – homokos altalaj) teraszszerűen megemelkedik. A területnek ezen a részén az alapozási árok oldalfalának és aljának megtisztítását, nyesését követően 10 régészeti objektum foltja vált el az altalajtól. Jelentkezési szintjük néhány esetben az alapozási árok aljának szintjével egyezett, de több objektumnak a legfelső, 20–30 cm-es részét az árok átvágta, ezek részben sérültek. A terület É-i, a Szilas-patak völgye felé eső részén, ahol az altalaj szintje mélyülni kezd, régészeti objektumok nem kerültek elő. Az alapozási árok gépi mélyítése során a felső humuszrétegből kisszámú, szórvány őskori és szarmata kerámiatöredék került felszínre.

A telek D-i sarkában – az eredeti tervekben és a költségcsökkentésben nem szereplő – 3,5×3,5 m-es pincealapot mélyítették 2,75 m mélységben. A sötétbarna humuszréteg ezen a részen ismét vastagabban, 1,40 m mélységig jelentkezett. Alatta ezen a részen is világossárga, kötött homok jelenti a geológiai altalajt. A pincealap K-i sarkában, az oldalfalban nagy méretű, homogén, sötétbarna humuszos betöltésű objektum foltja jelentkezett, egy része a földmunka során elpusztult, belőle régészeti lelet nem került elő.

Ezt követően megkezdtek az objektumok alapozási árokba eső részének teljes mélységben való kibontását és dokumentálását. Az első 4 objektum viszonylag sekély, közepes méretű gödörnek bizonyultak, melyek betöltéséből kevés szarmata, illetve egy esetben egyetlen, talán középkori kerámiatöredék került elő. Az egyik gödör aljában korongolt szarmata fazék részben ép alsó részét és ahhoz tartozó töredékeket tártunk fel. A következő gödör alját a jelenkori talajfelszíntől számított 2,10 m mélységben értük el. A betöltéséből előkerült kisszámú, kézzel formált kerámiatöredék az objektumot valószínűleg a késő római badeni kultúra időszakára datálja.

A területen a további bontómunkát nem tudtuk folytatni, mivel az az objektumok oktalan pusztulásának és saját testi épségünknek szükségtelen mértékű kockázatásával járhatott volna a rendkívül szűk helyen, omlékony, homokos altalajba mélyülő objektumok feltárása. Az előkerült, de mélységben ki nem bontott 3 objektum foltjait dokumentáltuk, azok az örökségvédelmi hatóság által megszabott kereteknek és műszaki feltételeknek megfelelően elfedésre kerülnek.

A feltárási munka során nyert információk alapján az építkezéssel érintett területen és annak környékén legalább 2 (késő római, szarmata), esetleg 3 (középkori) régészeti korszak jelenségeinek és leleteinek előfordulásával számolhatunk, melyek a Szilas-patak teraszán/magaspartján való egykori megtelepedéseket mutatják. A lelőhely kiterjedésére vonatkozóan csupán szórvány adatokra támaszkodhatunk, a környéken végzett korábbi szakfelügyeleti munkák és leletmentések alapján ugyanakkor joggal feltételezhetjük, hogy a Szilas-patak D-i oldalán, széles sávban lehet különböző régészeti korú megtelepedésekkel számolni.

Az objektumok mérési pontjait és a megnyitott építési terület határait az Aquincumi Múzeum geodétái bemérték.

TÓTH FARKAS MÁRTON

37. Budapest, XVII. Péceli út (KÖH 15127)

B, Sza

2013. szeptember 17.–október 24. között a magyar–szlovák tranzit gázvezeték építéséhez kapcsolódóan a Nemzeti Örökségvédelmi Központ megbízásából a Budapesti Történeti Múzeum próbafeltárást végzett a lelőhelyen, a 138598/149, 138598/53, 138598/47–48, 138598/162 hrsz.-ú területeken.

A gázvezeték tervezett nyomvonalán a 79+474–79+686 km szelvények között megnyitott 1070 m²-nyi területen dokumentált 217 db régészeti egység (SE) egy kora bronzkori és egy szarmata település részét képezte.

A több szintről induló (148–151 mBf), számos szuperpozíciót tartalmazó szarmata települési objektumok (nagyszámú tároló- és műhelygödör, döngölt padlójú veremház, füstölő) jól datálható 3–4. századi leletanyagot (korongolt kerámiaanyag, *terra sigillata* töredékek, bronz karperec, üvegpaszta gyöngy) tartalmaztak.

A nyomvonal É–D-i irányban szelte át a lelőhelyet, melynek köszönhetően lehetőség nyílt a népvándorlás kori települést É-i és D-i irányból lehatárolni. Továbbá a munkaterület elhelyezkedésének köszönhetően a településszerkezetre vonatkozó megfigyeléseket is tehattunk: a perifériális zónákban elsősorban gazdasági funkciójú objektumok (földbe mélyített műhely(?) objektumok, 9 örlőkő, ebből 8 párban, nagy mennyiségű paticsalak), a központi részen tapasztalt padlójú veremház és tároló gödrei jelentkeztek.